

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. BARTŁOMIEJA

2. Czas powstania

1440, przeb., 1885,
1893, 1932-33.

3. Miejscowość

ŻURAW

4. Adres

ul. Kościelna 9

Nr hipoteczny Rep

5. Przynależność administracyjna

Województwo Częstochowskie

Gmina Janów

pow. CZĘSTOCHOWA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

Województwo Katowickie

Powiat Częstochowa

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko katolicka
w Żurawiu

9. Użytkownik i jego adres

J.w.

10. Rejestr zabytków

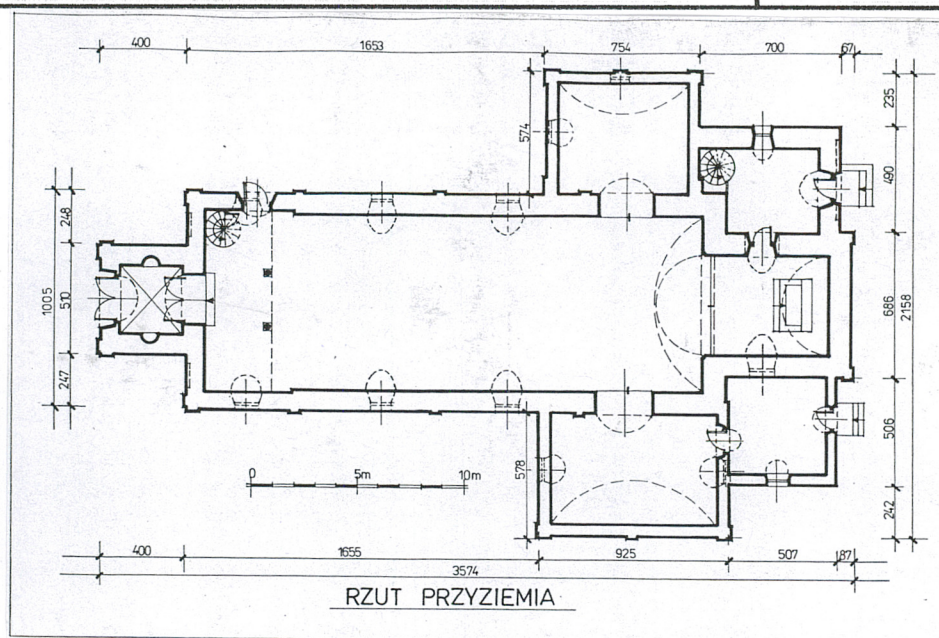
Nr. 38/76

Data 07.03.1960

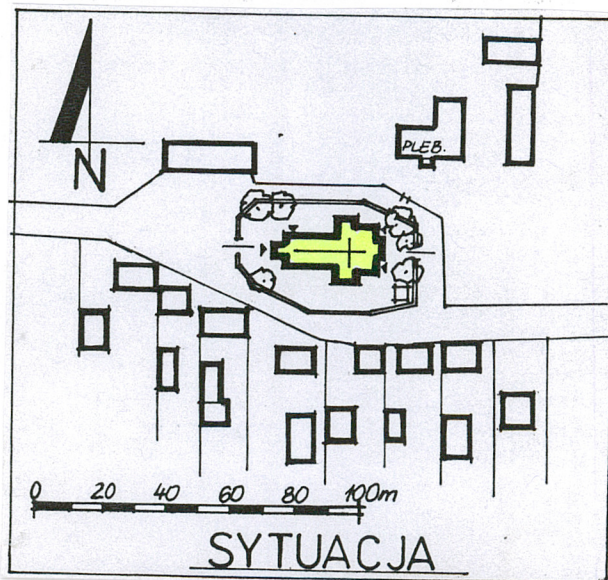
265160 2 7.03.1960

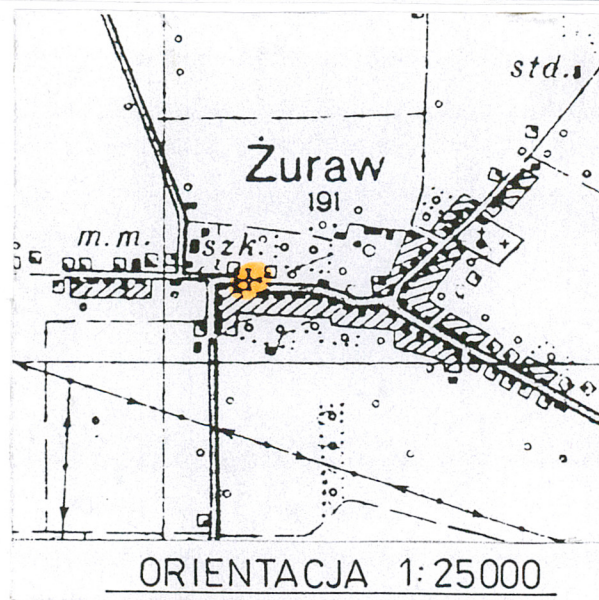
WIDOK OGÓLNY (OD ZACH.)

RZUT PRZYZIEMIA

SYTUACJA

ORIENTACJA 1:25000

Wieś wzmiankowana w 1220 roku jako własność rycerska. Parafia wymieniona w 1411 i 1433 roku. Pierwotny kościół drewniany, zbudowany być może z fundacji wojewody kaliskiego Jana Zaręby, od 1458 roku właściciela wsi. W 1470 roku opisany przez J. Długosza jako murowany z kamienia. W roku 1560 majątek Zuraw i Lusławice drogą koligacji małżeńskich dostały się Bonerom. Kościół parafialny przeszedł wówczas w ręce socynianów, a nabożeństwa katolickie odprawiane były w nowo wzniesionej kaplicy pw. Św. Barbary, zlokalizowanej na cmentarzu grzebalnym. Na pocz. XVII stulecia kościół odzyskali katolicy. Wielokrotnie niszczone przez pożary, gruntownie przebudowany. W 1769 roku odnawiano wnętrze. W latach 1885-86 powiększony przez przedłużenie nawy i wybudowanie wieży od strony zachodniej. Prace te prowadzone były z inicjatywy i staraniem ówczesnego proboszcza, a zakończony w 1896 r. Przez ks. Izydora Kowalskiego. W czasie działań wojennych w latach 1914-1915 poważnemu zniszczeniu uległ dach kościoła i hełm wieży, które wkrótce odbudowano. W 1938 roku kościół zelektryfikowano, a w 1946 odnowiono wnętrze, wykonawcą prac był artysta-plastyk Bernard Grzeszczak z Poznania. Przebudowy pozbawiły świątynię cech stylowych.

SYTUACJA: Przy drodze lokalnej, w zachodniej części wsi, na terenie płaskim, wyznaczonym ogrodzeniem murowanym, oraz prętami metalowymi (od pd-zach.). **MATERIAŁ, KONSTRUKCJA:** budynek murowany, tynkowany, bez podpiwniczenia **fundamenty:** z kamienia wapiennego na zaprawie wapiennej. **Ściany:** z kamienia wapiennego i cegły (wokół otworów i nowsze partie budowli - zach. część nawy z wieżą, kaplice oraz składzik), na zaprawie wapiennej, cokoł budynku obłożony do wysokości ok. 0,60 m lastrikiem. **Sklepienia i stropy:** z cegły, w prezbiterium kolebkowe, w nawie i kaplicach - o łuku odcinkowym, w kruchcie - krzyżowe, w zakrystii i składziku - strop drewniany, płaski z podsufitką. Chór muzyczny konstrukcji drewnianej, wsparty na dwóch drewnianych kolumnach, z parapetem o podziale ramowym. **Wieżba dachowa:** drewniana o konstrukcji wieszarowej. **Dach:** dachy kryte blachą trapezową, powlekaną, wieża cynkową; nad nawą, prezbiterium, kaplicami i zakrystią dachy dwuspadowe, kaplice i zakrystia z dodatkową trzecią połacią, nad składzikiem - dwuspadowy wypłaszczony; wieży - czterospadowy, z baniastym hełmem z podwójnym przeźroczem. **Schody:** zewnętrzne betonowe - do zakrystii i składzika; wewnętrzne drewniane, kręte, o konstrukcji wspornikowo-policzkowej, z balustradą tralkową - na emporę; z balustradą pełną, płycinową - na chór muzyczny; drabiniaste - na wieże. **Posadzki, podłogi:** wszystkie posadzki z płytek ceramicznych; w prezbiterium z ornamentem geometrycznym, w kolorze beżowo-granatowo-błękitno-białym; w nawie, pośrodku na całej długości, z ornamentem geometrycznym w kolorze szaro-białym, ułożone w formie dywanika, po bokach dwubarwne; w zakrystii, w kolorze białym i wiśniowym, ułożone w szachownicę; w kruchcie szaro-białe; w kaplicach, składziku, na emporze (nad prezbiterium) i chórze muzycznym podłoga drewniana. **Otwory okienne:** prostokątne, zamknięte łukiem parabolicznym - w prezbiterium i 4 okna nawy; pozostałe łukiem półkolistym, lekko rozglifione do wewnątrz, w elewacji zachodniej dwie blendy, otwór kolisty - w wieży, **okna:** metalowe, jednoramowe jednoskrzydłowe, (w składziku dwuskrzydłowe), podwójne, zespolone, wielokwaterowe, w prezbiterium (od pd.) z witrażem. **Otwory drzwiowe:** zamknięte łukiem koszowym, rozglifione na zewnątrz (główne wejście do kruchty i z kruchty do nawy; łukiem odcinkowym - boczne wejście do nawy, od pd.; łukiem parabolicznym, zewnętrzne do zakrystii oraz z zakrystii do prezbiterium; łukiem pełnym do składzika i ze składzika do kaplicy pd.); **Drzwi:** dwuskrzydłowe; główne do kruchty, metalowe, z nadświetlem, skrzydła ozdobione dekoracją o motywach roślinnych, nadświetle z kratą z formie wici roślinnej; z kruchty do nawy, drewniane, płycinowe z nadświetlem, od połowy oszklone (nowe); pozostałe drzwi, jednoskrzydłowe, drewniane, ramowo-płycinowe, z zakrystii do prezbiterium, górne płyciny oszklone; dolne w kształcie uszakowatych; zewnętrzne do nawy od pn. oraz z zakrystii i składzika, z nadświetlem opierzone, wąskimi pionowymi listwami (nowe); na chór muzyczny wahadłowe; z kaplicy pn. do składzika - klepkowe, z nadświetlem. **RZUT:** orientowany, jednonawowy z węższym prezbiterium, zamkniętym ścianą prostą, od zachodu kruchta. Przy prezbiterium od pn. prostokątna zakrystia, nad nią empora - otwarta do nawy wysoką arkadą, wejście na emporę z zakrystii krętymi schodami, od pd. składzik, do którego wejście z kaplicy i z zewnątrz od wsch. Nawa, w kształcie silnie wydłużonego prostokąta szersza od prezbiterium, z dwiema prostokątnymi kaplicami po bokach, otwartych do nawy szerokim otworem, przesklepionym odcinkowo. **BRYŁA:** regularna, prostopadłościenna, z dominantą w postaci trójkondygnacyjowej, kwadratowej, wieży zwieńczonej stożkowym, czterospadowym hełmem z latarnią. do nawy dobudowane nieco niższe od niej dwie kaplice (od pn. i pd.). Od północy do prezbiterium przylega dwukondygnacyjowa bryła (zakrystia z emporą), tej samej wysokości co prezbiterium i nawa, a od pd. parterowy składzik. Pomiędzy prezbiterium,

<p>14. Kubatura</p> <p>4672,0m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>373,5 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Kościół parafialny</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Kościół parafialny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>1951 - dobudowano kaplicę pw. Św. Antoniego i kruchtę</p> <p>1953 - dobudowa kaplicy Matki Boskiej</p> <p>1963 - remont dachów .</p> <p>1967 - remont dachu dzwonnicy.</p> <p>1970 - założono podwójne żelazne okna w całym kościele.</p> <p>1971 - założenie nowej instalacji elektrycznej i ogrzewczą.</p> <p>1973 - wymiana pokrycia helmu wieży (blacha).</p> <p>1974 - otynkowanie kościoła z zewnątrz.</p> <p>1997 - wymiana pokrycia dachu na całym kościele</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie instalacje)</p> <p>Fundamenty : zawilgocone.</p> <p>Ściany zewnętrzne : zawilgocone na całym obwodzie , od zachodu do wysokości 100 cm, od wschodu okładzina z lastrika odspojona</p> <p>Ściany wewnętrzne : spękane tynki w kaplicach , zwłaszcza na sklepieniach widoczne zacieki w składziku i w obu kaplicach</p> <p>Konstrukcja dachu :</p> <p>Pokrycie dachu : dobre/wymiana pokrycia w 1997 roku/</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Cz AAD II 25, II 44, II 170

22. Bibliografia

Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji częstochowskiej, oprac.
Ks.J.Związek. Częstochowa 1978.
2/ Katalog zabytków sztuki w Polsce. Dawny powiat
częstochowski. Warszawa 1978

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował
tekst Mgr inż.arch.Joanna Wilk październik 1998 r.

plany, rysunki J. W.

zdjęcia fotogr. J. W.

PSOZ Częstochowa

Miejsce przechowywania negatywów

Karta pow wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka nr 1,2,3,4,5

1. Miejscowość	2. Obiekt	3. Zawartość wkładki
ŻURAW	Kościół parafialny pw. Św. Bartłomieja	C.d. Pkt.13

C.d. Pkt.13

Pomiędzy prezbiterium a nawą sygnaturka, murowana. **ELEWACJE** : wszystkie elewacje otynkowane tynkiem gładkim, lekko wyodrębniony cokół na całym obwodzie obłożony lastrikiem, ściany podzielone lizenami, zwieńczone profilowanym gzymsem. **Elewacja zachodnia**: trójczłonowa, w części środkowej trójosiowa, wyodrębniona trójkondygnacyjowa kwadratowa, jednoosiowa wieża, w osi otwór drzwiowy silnie rozglifiony, nad którym okulus w profilowanej opasce, w górnej kondygnacji prostokątny otwór okienny zamknięty łukiem pełnym, w lekko profilowanej opasce z kluczem, podstawa łuku przecięta gzymsem. Naroża wieży ujęte wąskimi lizenami, ściana zwieńczona trójkątnym szczytem, z profilowanym gzymsem w nim napis AD 1440. Powyżej ośmiograniasty hełm z latarnią. W skrajnych osiach części środkowej, blendy zamknięte pełnym łukiem. Po bokach jednoosiowe zachodnie elewacje kaplic, w osiach okno. **Elewacja wschodnia** : wieloczłonowa, w centralnej części ślepa, zwieńczona trójkątnie ściana, na niej krzyż, od pd. jednoosiowa boczna ściana kaplicy, przesłonięta w parterze również jednoosiową ścianą przybudówki, od północy dwukondygnacyjowa, jednoosiowa ślepa ściana kaplicy północnej. Naroża kaplic i prezbiterium podkreślone lizenami. **Elewacja północna** : wieloczłonowa, 6-cioosiowa, od wschodu dwukondygnacyjowa, jednoosiowa ściana zakrystii zwieńczona trójkątnym szczytem, ujętym profilowanym gzymsem. W osi drugiej prostokątna ściana kaplicy, pośrodku lizena do wysokości 2/3, powyżej okulus w obramieniu, kolejny człon elewacji, nawa, 3-osiowy, silnie cofnięty w stosunku do opisywanego wyżej, następnie jednoosiowa ściana wieży, prosta, bez podziałów 3-kondygnacyjowa identyczna jak elewacja zachodnia. **Elewacja południowa** : wieloczłonowa, 6-cioosiowa. Do 4 osi jest zwierciadlanym odbiciem elewacji północnej, elewacja kaplicy ślepa z lizeną pośrodku, ostatni człon elewacji to jednoosiowa ściana prezbiterium z oknem, w którym witraż, przesłonięta parterową przybudówką, z jednym oknem. **WNĘTRZE**: w prezbiterium sklepienie kolebkowe, wydzielone niepełnym belkowaniem, przechodzącym na ściany nawy. Tęcza o łuku półkolistym, podwyższonym z krucyfiksem barokowym. W prezbiterium otwór z empory, oszklony szkłem ornamentowym, do połowy przesłonięte żeliwną balustradą z ornamentem roślinnym

WYPOSAŻENIE: Ołtarz główny, manierystyczny (1620 - 1630), gruntownie przebudowany z XIX wieku, dodanie cokołu, arkady nad obrazem i zwieńczenia stanowiącego pierwotne część cokołową tego lub innego ołtarza.; Dwa ołtarze boczne, o cechach barokowych i neogotyckich z XIX wieku.. W kaplicy południowej ołtarz barokowy z 3 tercji XVII wieku, przeniesiony z kaplicy cmentarnej pw.św. Barbary w Żurawiu; ambona neobarokowa z ok. 1886 roku. **INSTALACJE** ; elektryczna.

mgr inż. Arch. Joanna Wilk

Wkładkę założył

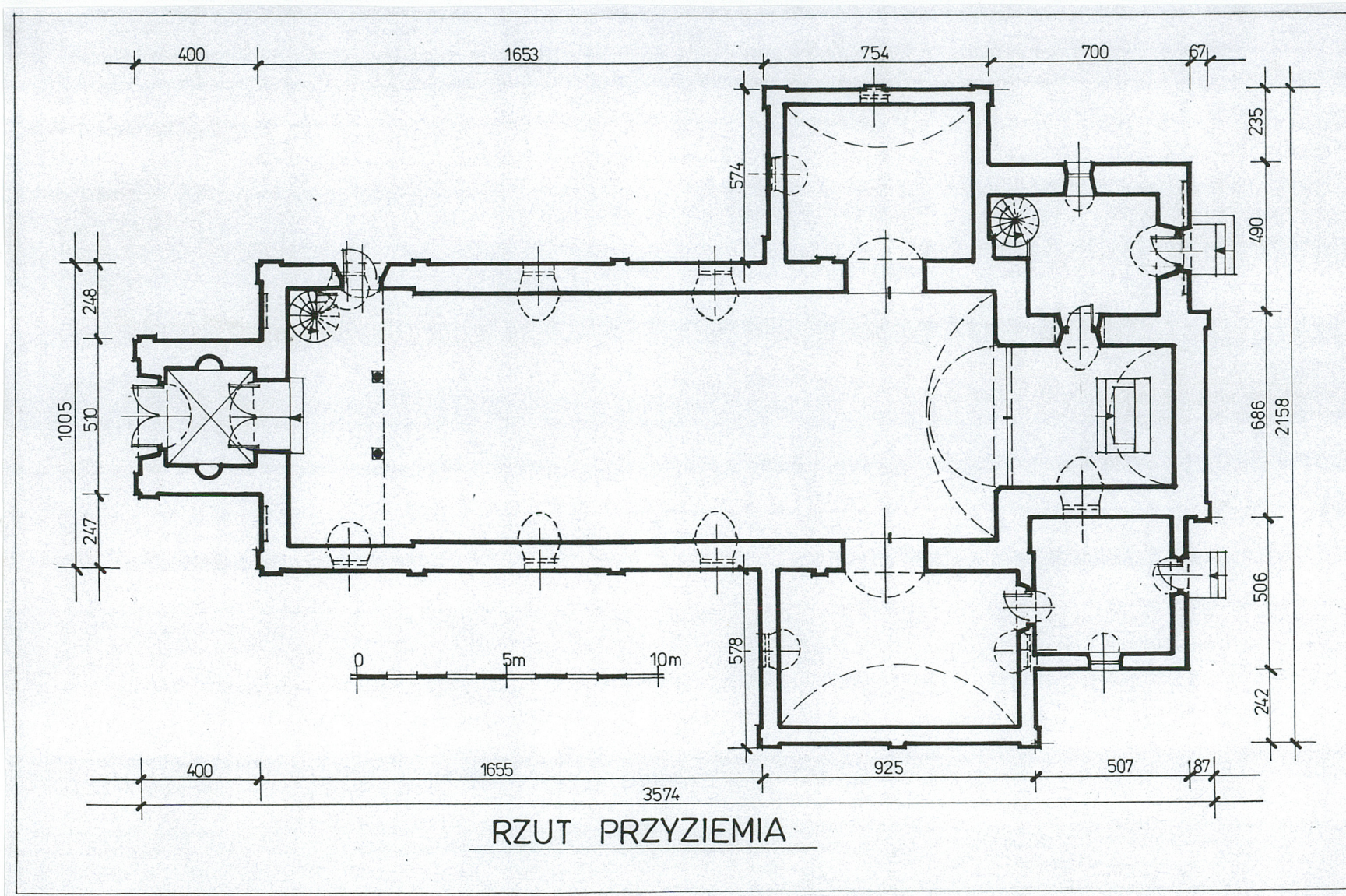
PSOZ Częstochowa

Miejsce przechowywania negatywów

1. Miejscowość
ŻURAW

2. Obiekt
Kościół parafialny pw. w
Bartłomieja

3. Zawartość wkładki
Rzut

Wkładkę założył Mgr inż arch. Joanna Wilk

Miejsce przechowywania negatywów PSOZ Częstochowa

1. Miejscowość

ŻURAW

2. Obiekt

Kościół parafialny

3. Zawartość wkładki

Zdjęcia fotograficzne

1.

2.

3.

4.

5.

Wkładkę założył

Mgr inż arch. Joanna Wilk

Miejsce przechowywania negatywów

PSOZ Częstochowa

- 1). Widok ogólny na elewację zachodnią
- 2). Górna kondygnacja wieży -widok od zach.
- 3). Widok od wschodu.
- 4). Fragment elewacji południowej
- 5). Widok na elewację zachodnią i południową
- 6). Widok na elewację południową od pd-wsch.
- 7). Elewacja północna
- 8). Fragment elewacji północnej widok z pn-wsch.
- 9). Fragment elewacji północnej -widok z pn-zach.
- 10-11) Drzwi główne do kościoła

6.

7.

8.

9.

10.

11.

1. Miejscowość

ŻURAW

2. Obiekt

Kościół parafialny

3. Zawartość wkładki

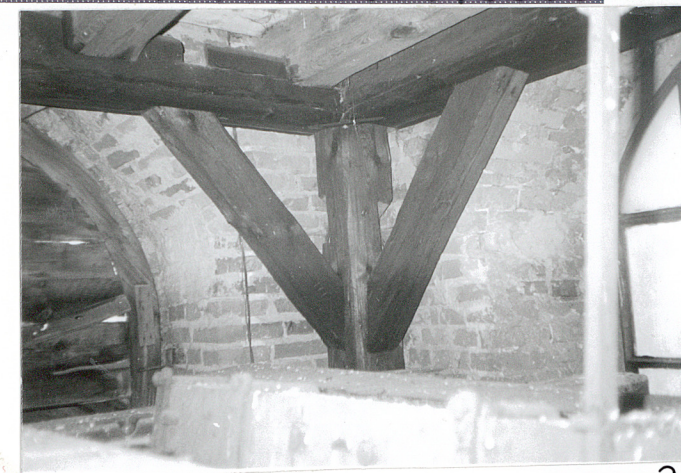
Zdjęcia fotograficzne

1.

2.

3.

4.

5.

- 1,2) Wieżba dachowa
- 3) Fragment konstrukcji dzwonnej w wieży
- 4) Drzwi do zakrystii.
- 5) Okno nawy - widok od zewnątrz
- 6) Drzwi wewnętrzne z kaplicy pn do składzika
- 7-8) Drzwi z zakrystii do prezbiterium
- 9) Sklepienie w kruchcie
- 10) Empora nad zakrystią
- 11) Okno w prezbiterium

Wkładkę założył

Mgr inż arch. Joanna Wilk

Miejsce przechowywania negatywów

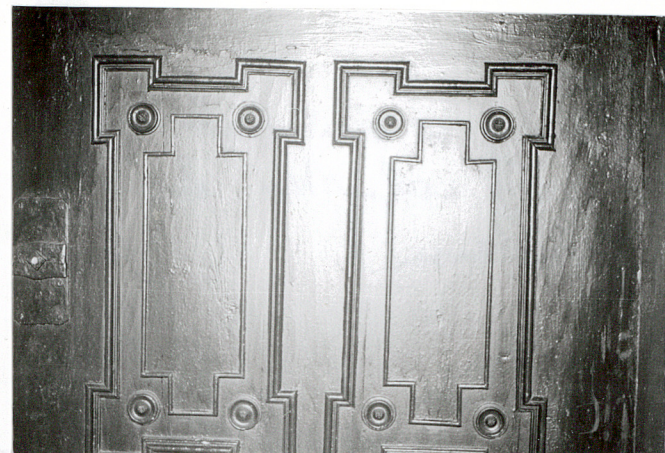
PSOZ Częstochowa

6.

7.

8.

9.

10.

11.

1. Miejscowość

ŻURAW

2. Obiekt

Kościół parafialny

3. Zawartość wkładki

Zdjęcia fotograficzne

1.

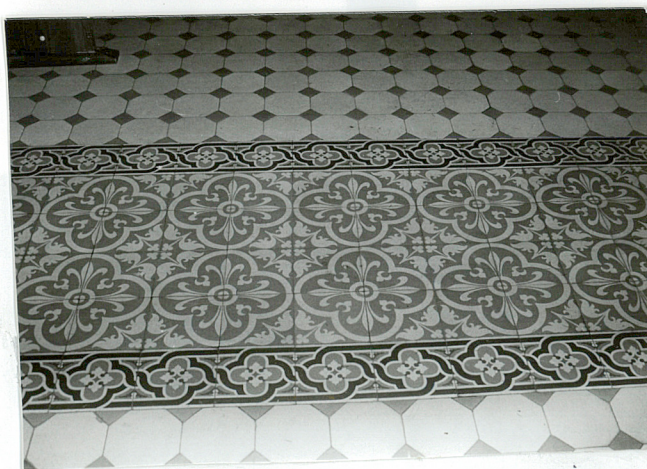
2.

3.

4.

5.

- 1). Wnętrze kościoła - widok na prezbiterium
- 2). Wnętrze kościoła - widok na chór muzyczny
- 3). Parapet chóru muzycznego
- 4-5). Posadzka w nawie.
- 7). Ołtarz boczny i widok na kaplicę pn.
- 8)Schody na empore w zakrystii
- 9). Schody na chór muzyczny

Wkładkę złożył

Mgr inż arch. Joanna Wilk

Miejsce przechowywania negatywów

PSOZ Częstochowa

7.

8.

9.